

ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑ

ՀՀ ԱԺ ընտրություններ 2026թ. հունիսի 7

2026

ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետություն
ԱԺ ընտրություններ
2026թ. հունիսի 7

ՁԵԿՈՒՅՑ

© «Գյուլմրու առաջընթաց»
քաղաքացիական հասարակության
գարգացման կենտրոն ՀԿ

ԳՅՈՒՄՐԻ
2026թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Նախաբան ----- 2

ՀՀ ԱԺ 2026 թ. ընտրությունների համատեքստը ----- 4

Շիրակի մարզում ընտրական համակարգի մասին ----- 5

Դիտորդական առաքելության ընտրանքը ----- 5-6

Քվեարկության նախապատրաստում. 7 հունիսի, 07:00-08:00 ----- 6

Քվեարկության ընթացքում իրավիճակը տեղամասերի շրջակայքում եւ -----
տեղամասերում. 7 հունիսի, 08:00-20:00 ----- 7-9

Քվեների ամփոփման փուլ. 7 հունիսի, 20:00-ից հետո ----- 10

Բացահայտումներ եւ եզրակացություններ ----- 11

Խնդիրների կարգավորման առաջարկություններ -----12-13

Մեթոդաբանություն -----13-15

Սահմանափակումներ -----16

Հավելված 1. Դիտորդական առաքելության դիտորդի վարքականոնը ----- 17

Հավելված 2. Թեկնածու առաջադրված քաղաքական ուժերի ցանկը ----- 18

Հավելված 3. Ընտրությունների արդյունքներն ըստ ԿԸՀ-ի ----- 19

Հավելված 4. Դասընթացներից լուսանկարներ ----- 20-21

Հավելված 5. Թվային հավելվածով հավաքագրած տվյալներից քաղվածք - 22

Հավելված 6. Տեղամասերից լուսանկարներ ----- 23

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ՝

- ՀՀ - Հայաստանի Հանրապետություն
- ԿԸՀ - Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով
- ԸԸՀ - Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողով
- ՏԸՀ - Տեղամասային ընտրական հանձնաժողով
- ԱԺ - Ազգային ժողով
- ՔԿՀ - Քրեակատարողական հիմնարկ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Սույն զեկույցը պատրաստվել է «Գյուլմրու առաջընթաց» քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոն» հասարակական կազմակերպության՝ 2026 թվականի հունիսի 7-ին Հայաստանի Հանրապետությունում կայացած Ազգային ժողովի ընտրությունների ընթացքում Շիրակի մարզում իրականացրած կարճաժամկետ դիտորդական առաքելության դիտարկումների եւ արդյունքների հիման վրա:

«Գյուլմրու առաջընթաց» ԹՀԶԿ ՀԿ-ն ֆինանսական աջակցության շրջանակում իրականացրել է «Հանրային վերահսկողություն եւ իրազեկում՝ հանուն ժողովրդավարական ընտրությունների» ծրագիրը: Ծրագրի հիմնական նպատակն էր նպաստել 2026 թվականի Ազգային ժողովի ընտրությունների թափանցիկությանը եւ ժողովրդավարական գործընթացների ամրապնդմանը Շիրակի մարզում՝ համատեղելով հանրային վերահսկողությունը, անկախ մեդիա լուսաբանումը եւ երիտասարդների ակտիվ մասնակցությունը:

Ծրագրի շրջանակում իրականացվել է կարճաժամկետ դիտորդական առաքելություն, պատրաստվել է ընտրական համակարգը ներկայացնող սոցիալական տեսանյութ, հրապարակվել են նախընտրական գործընթացներին վերաբերող վերլուծական հոդվածներ եւ տեսանյութ-ռեպորտաժներ, կազմակերպվել են Շիրակի մարզից առաջադրված թեկնածուների մասնակցությամբ փոդքասթեր, բանավեճ-քննարկումներ, ինչպես նաեւ ընտրությունների նախնական արդյունքների հրապարակումից առաջ իրականացվել են ուղիղ հեռարձակումներ:

Զեկույցը նախատեսված է ընտրական գործընթացներով զբաղվող կամ դրանցով հետաքրքրվող անձանց, իրավապաշտպանների, ոլորտային հասարակական կազմակերպությունների, իրավաբանների, լրագրողների, պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների, ընտրական հանձնաժողովների անդամների, ինչպես նաեւ դիտորդական առաքելությունների ներկայացուցիչների համար:

2026 թվականի հունիսի 7-ին Հայաստանի Հանրապետությունում անցկացվել են Ազգային ժողովի հերթական ընտրություններ, որոնց արդյունքներով ձեւավորվել է Հայաստանի Հանրապետության իններորդ գումարման Ազգային ժողովը՝ հինգ տարի լիազորությունների ժամկետով:

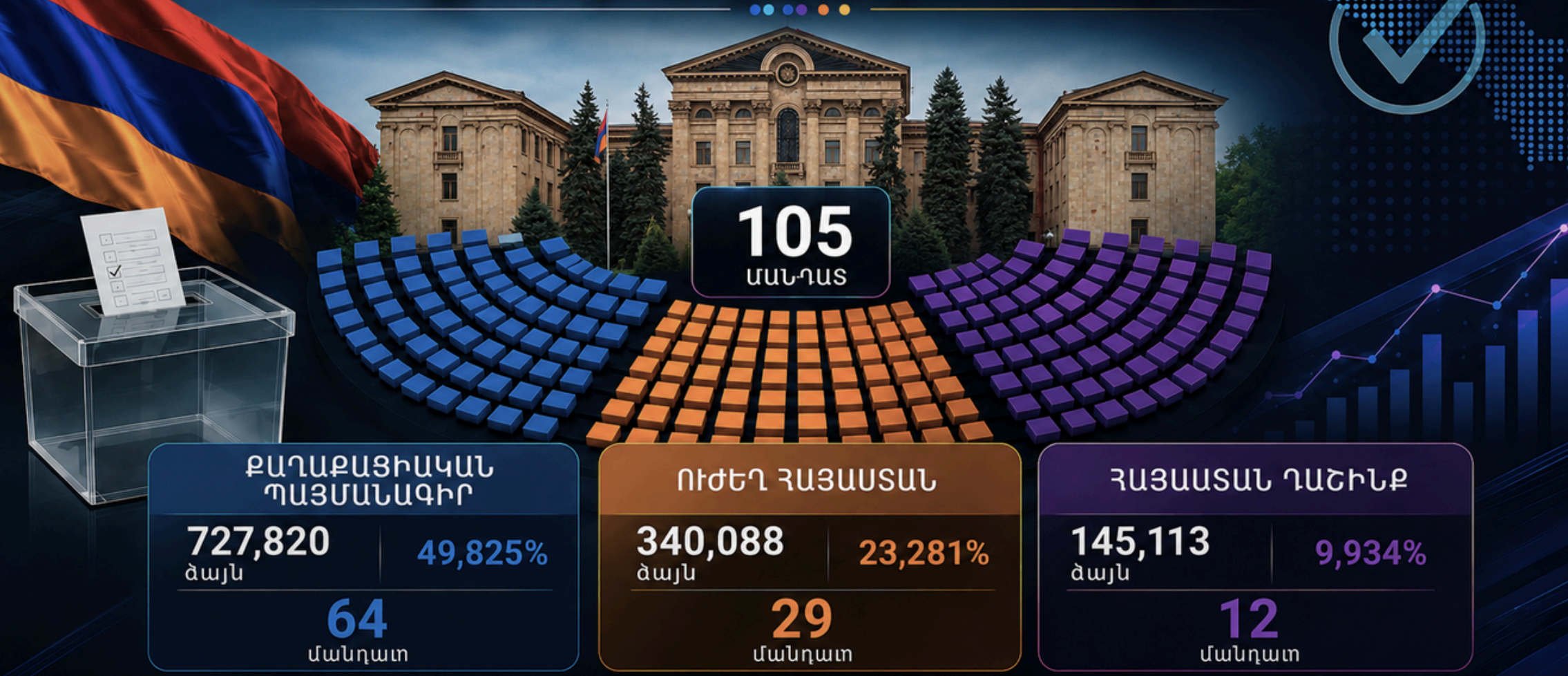
Նախորդ՝ ութերորդ գումարման Ազգային ժողովը ձեւավորվել էր 2021 թվականի հունիսի 20-ին անցկացված արտահերթ ընտրությունների արդյունքներով:

2026 թվականի հունիսի 7-ի ընտրությունների արդյունքներն ամփոփելու վերաբերյալ ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի որոշումը Սահմանադրական դատարանում վիճարկել էին ընտրություններին մասնակցած յոթ քաղաքական ուժեր՝ երկու դաշինք եւ հինգ կուսակցություն: Նրանց դիմումները միավորվել էին մեկ վարույթում:

2026 թվականի հունիսի 4-ին Սահմանադրական դատարանը որոշել է ուժի մեջ թողնել ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի 2026 թվականի հունիսի 14-ի որոշումը:

Մանդատների բաշխման արդյունքում «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցությունը ստացել է 64, «Ուժեղ Հայաստան» կուսակցությունների դաշինքը՝ 29, իսկ «Հայաստան» կուսակցությունների դաշինքը՝ 12 պատգամավորական մանդատ: Իններորդ գումարման Ազգային ժողովը կազմավորվել է 105 պատգամավորից, որոնցից չորսը ներկայացնում են Հայաստանի Հանրապետությունում բնակվող ազգային փոքրամասնություններին:

Չեկույցի նպատակն է ներկայացնել ընտրությունների օրվա դիտարկումների հիմնական արդյունքները, արձանագրված դեպքերը, ինչպես նաեւ ձեւակերպել առաջարկություններ՝ ընտրական գործընթացների հետագա բարելավման ուղղությամբ:

[Հանձնաժողովի դիտարկման քարտ 07:00-08:00](#)
[Խախտումների արձանագրման քարտ 08:00-12:00](#)
[Խախտումների արձանագրման քարտ 12:00-16:00](#)
[Խախտումների արձանագրման քարտ 16:00-20:00](#)
[Ձայների հաշվարկի և արդյունքների ամփոփման դիտարկման քարտ](#)

2026 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍԱՆԸ

- 2026 թվականի հունիսի 7-ին անցկացված ՀՀ Ազգային ժողովի հերթական ընտրությունների համար կազմավորվել էր 2005 ընտրական տեղամաս, որոնցից 9-ը՝ քրեակատարողական հիմնարկներում:
- Առավոտյան ժամը 8.00-ին, ՀՀ ընտրական օրենսգրքով սահմանված կարգով բացվել են ընտրությունների համար ձեւավորված բոլոր 2005 ընտրական տեղամասերը եւ ընդունել առաջին ընտրողներին: Ընտրողների էլեկտրոնային նույնականացման եւ գրանցման համար օգտագործվել է 4000 տեխնիկական սարքավորում, համեմատաբար մեծաթիվ ընտրողներ ունեցող 1758 տեղամասում տեղադրվել են համաժամանակյա հեռարձակումն ապահովող տեսախցիկներ:
- 2005 տեղամասերից 1996-ը գործել են հանրակրթական կամ այլ հաստատություններում, որոնցից 612-ը հասանելի էին հենաշարժական խնդիրներ ունեցող ընտրողների համար:
- Ընտրությունների եւ քվեարկության վերաբերյալ լուսաբանում իրականացնելու համար հավատարմագրվել են 71 տեղական զանգվածային լրատվության միջոցներ, շուրջ 180՝ օտարերկրյա ՉԼՄ ներկայացուցիչներ:
- Ընտրությունները դիտարկելու նպատակով հավատարմագրվել է 13 տեղական, 8 միջազգային դիտորդական առաքելություն: Այցելուի կարգավիճակով ընտրությունները դիտարկելու ցանկություն են հայտնել Հայաստանում հավատարմագրված 35 դիվանագիտական եւ հյուպատոսական ներկայացուցչությունների անդամներ, ինչպես նաեւ 14 ընտրական մարմինների ներկայացուցիչներ:
- Ըստ ԿԸՀ-ի՝ ընտրելու իրավունք ունեցել է 18 տարին լրացած Հայաստանի Հանրապետության 2.505.102 քաղաքացի:
- Ընտրությունների քվեարկության մասնակիցների թիվը, ժամը 12.00-ից սկսած երեքժամյա պարբերականությամբ, հրապարակվել է ԿԸՀ պաշտոնական կայքում www.elections.am:
- 2026 թ. Ազգային ժողովին ընտրությունները կազմակերպվել եւ անցկացվել են ՀՀ Ընտրական օրենսգրքով եւ այլ օրենքների համապատասխան: Հայաստանում կիրառվում է համամասնական ընտրակարգ: Անցումային շեմը սահմանված է 4%՝ կուսակցությունների, 8%՝ երկու կամ երեք կուսակցություններից կազմված դաշինքների եւ 10%՝ չորս եւ ավելի կուսակցություններից կազմված դաշինքների համար:
- Ընտրություններին մասնակցելու հայտ էին ներկայացրել 19 քաղաքական ուժ, որոնցից երկուսը՝ կուսակցությունների դաշինքներ: Քարոզարշավի ընթացքում կուսակցություններից մեկը հայտարարեց ինքնաբացարկ եւ հրաժարվեց հետագա մասնակցությունից:

ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶՈՒՄ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

Շիրակի մարզում գործել է 4 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողով (ԸՀ) եւ 220 ընտրատեղամաս իր հանձնաժողովով (ՏՀ):

Թիվ 30 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը կառավարել է իրեն ենթակա 63 ընտրատեղամասերի գործունեություն՝ ավելի քան 26 հազար ընտրողով: Թիվ 31-ԸՀ-ն կառավարել է 58 ընտրատեղամասերի աշխատանքը, որտեղ ընտրելու իրավունք ուներ ավելի քան 80 հազար քաղաքացի: Թիվ 32 ԸՀ-ի ենթակայությամբ գործել է 44 ընտրատեղամաս՝ ավելի քան 47 հազար ընտրողով, իսկ թիվ 33 ԸՀ-ն կառավարել է 55 ընտրատեղամասերի գործունեություն՝ սպասարկելով ավելի քան 37 հազար ընտրողի: Շիրակի մարզում ընտրողների ընդհանուր թիվը, ըստ հրապարակված ընտրացուցակների, կազմել է 209.519:

ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐԱՆՔԸ

- 2026թ. հունիսի 7-ին «Գյումրու առաջընթաց» քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոն» հասարակական կազմակերպությունը իրականացրեց ՀՀ Ազգային ժողովի ընտրությունների կարճաժամկետ դիտորդական առաքելություն, այսուհետ՝ Առաքելություն:
- Ընտրությունների ընթացքին հետեւել են Առաքելության շուրջ 30 դիտորդ, որից՝ 3 շրջիկ դիտորդական եւ 2 լրագրողական խմբեր: Դիտարկվել են Գյումրի քաղաքի 82 տեղամասերից 30 տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքները եւ դրությունը տեղամասերում:

ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՆԵՐԸ

Այս դիտորդական առաքելությունը, հաշվի առնելով նախընթաց սեփական եւ այլ առաքելությունների փորձը, ինչպես նաեւ ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի, ԿԸՀ կարգավորումները եւ ընտրության օրվա աշխատանքային ծավալը, կարճաժամկետ առաքելությունը բաժանել է 3 խմբի, որոնք առանձնաձև են ժամանակային միջակայքերով.

1. Ժամը 07:00-08:00 ընկած ժամանակահատվածում տեղամասային հանձնաժողովների նիստերի դիտարկում, տեղամասերի պատշաճ կահավորում, այլ դիտորդների, վստահված անձանց կամ այլ անձանց ներկայություն, ժամանակին տեղամասերի բացում՝ քվեարկության համար:
2. Ժամը 8:00-ից, 12:00-ից, 16:00-ից իրականացված դիտարկումները՝ տեղամասերում եւ դրանց շրջակայքում:
3. Քվեների հաշվարկի եւ արդյունքների ամփոփման դիտարկում:

Այս զեկույցում մշակվել եւ ամփոփվել է դիտարկման թվային հավելվածների միջոցով հավաքագրված ողջ տեղեկատվությունը: (Քաղվածքները տես Հավելված 5-ում):

ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԴԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՓՈԻԼ.

ՀՈՒՆԻՍԻ 7, ԺԱՄԸ 07:00-08:00

Առաքելության դիտորդներները դիտարկել են քվեարկության առավոտյան, ժամը 07:00-08:00 ընկած ժամանակահատվածում հանձնաժողովի նիստերը 30 տեղամասերում՝ գնահատելով քվեարկության նախապատրաստումը, քվեասենյակի կահավորանքը եւ հարմարությունները, հանձնաժողովի աշխատանքների կազմակերպումը: Հանձնաժողովի անդամների գործառույթները վիճակահանությամբ են սահմանվել դիտարկված բոլոր տեղամասերում: Հանձնաժողովի նիստերի ընթացքում նախագահների կողմից սեփական գործառույթներին տիրապետելը դիտորդները բավարար են գնահատել:

Դիտարկվող ժամանակահատվածում հանձնաժողովի նիստերին ներկա գտնվելու իրավունք ունեցող անձանց մոտքը տեղամասային կենտրոններ չեն խոչընդոտվել:

Այսպիսով, հանձնաժողովների առավոտյան նիստերին արձանագրված խնդիրները հիմնականում վերաբերվել են տեղամասերի կահավորմանը եւ մեկ տեղամասային հանձնաժողովի անհասկանալի հեռացմանը եւ փոխարինմանը:

Հատկանշական դիտարկումները եղել են հետեւյալը

30 դիտարկված տեղամասերում արձանագրվել է, որ առավոտյան ժամը 7-8 ժամանակահատվածում ընտրական տեղամասերում ընդհանուր առմամբ ամեն ինչ ընթացել է ըստ օրենքով սահմանված կարգով:

3 տեղամասերում դիտորդները նշել են, որ լուսավորությունը բավարար չէ, ինչի մասին տեղեկացրել են տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահին:

2 տեղամասերում քվեախցերի դասավորությունն այնպիսին է եղել, որ առկա է եղել քվեարկության գաղտնիության խախտման ռիսկ. հնարավոր է համարվել պատուհանից տեսնել, թե ինչպես է քվեարկում ընտրողը: Այդ մասին դիտորդը տեղեկացրել է հանձնաժողովի նախագահին եւ խնդիրը կարգավորվել է պատուհաններին հաստ եւ անթափանց գործվածքով:

Թիվ **32/39** ընտրատեղամասում (Գյումրու «Արեւիկ» մանկապարտեզ) տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը մինչեւ քվեարկության մեկնարկը հեռացել է ընտրատեղամասից՝ հեռախոսազանգ ստանալուց հետո: Թիվ 32 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի որոշմամբ նշանակվել է տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նոր նախագահ, որը ներկայացել է ընտրատեղամաս ժամը **09:00**-ի սահմաններում: Դեպքի վերաբերյալ կազմակերպության լրագրողական խմբի հարցմանն ի պատասխան թիվ 32 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովից հայտնել են, որ նախագահը չի ներկայացել նիստին, ինչի արդյունքում հանձնաժողովը կայացրել է նոր նախագահ նշանակելու որոշում:

32/22, 31/45, 31/07, 31/51 եւ **31/07** տեղամասերում քվեարկության սրահում լուսավորությունը անբավարար է եղել:

**ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ
ՏԵՂԱՄԱՍԵՐՈՒՄ ԵՒ ԴՐԱՆՑ ՇՐՋԱԿԱՅՔՈՒՄ
ՀՈՒՆԻՍԻ 7, ԺԱՄԸ 08:00-20:00**

Առաքելության դիտորդները քվեարկության օրը ժամը 08:00-ից մինչև 20:00-ը գտնվելով 30 ընտրատեղամասերում դիտարկել են արձանագրել են տեղամասերում եւ դրանց շրջակայքում առկա իրավիճակի մասին, տեղի ունեցած ընտրախախտումների եւ արժանահիշատակ դիպվածների մասին:

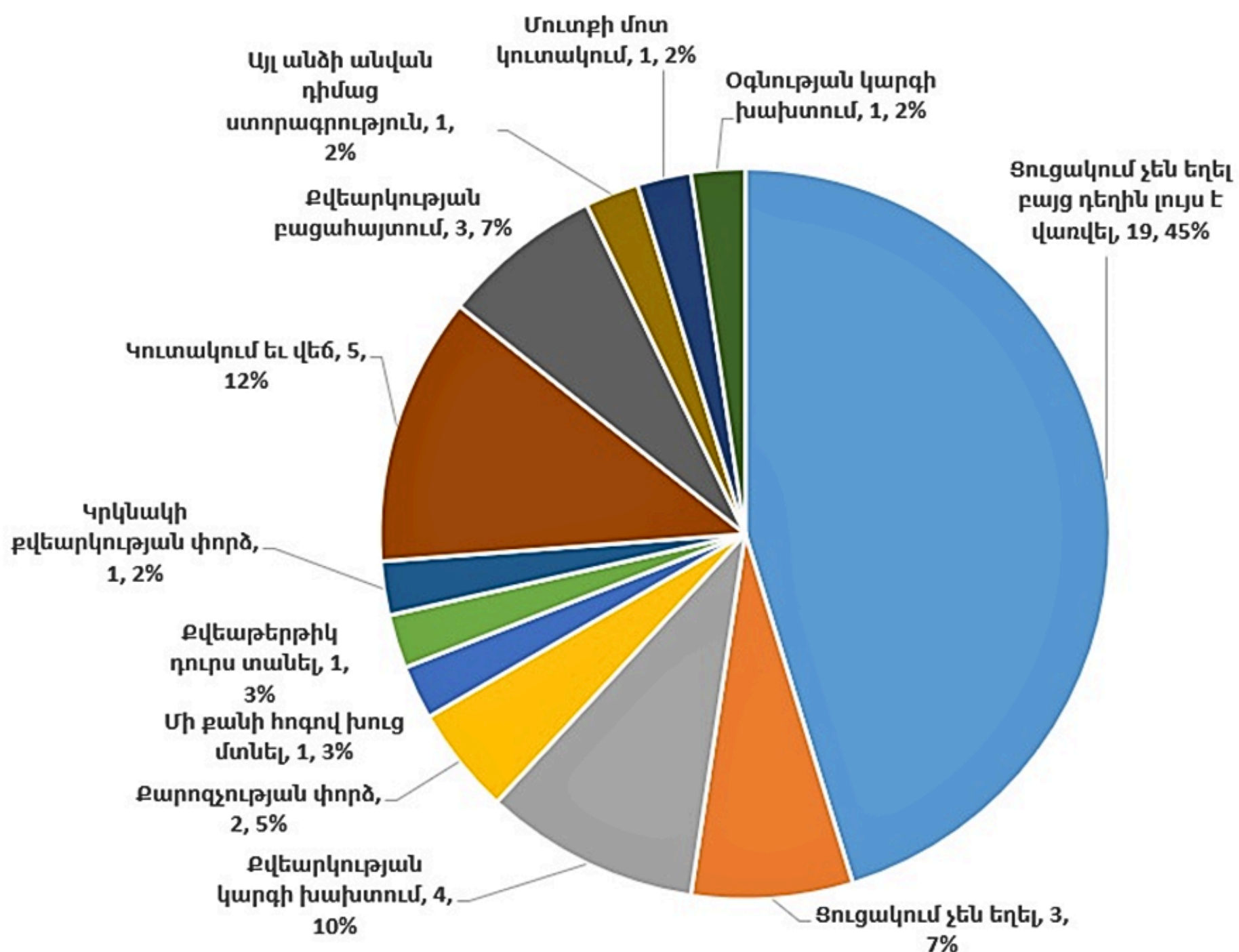
- **31/03, 31/06, 31/07, 34/11, 31/16, 32/31, 31/32/, 31/34, 32/38, 32/31, 31/51, 31/54,** ընտրատեղամասերում արձանագրվել է 19 դեպք, երբ ընտրողի անունը չի եղել ընտրողների ցուցակում, իսկ գրանցման սարքի վրա վառվել է դեղին լույս:
- **31/03** ընտրատեղամասում ընտրողներից մի քանիսը քվեարկության ծրարը ներկայացրել է հակառակ կողմով, ինչի հետևանքով ծրարի վրա կրկին դրոշմանիշ է փակցվել: Երկու դրոշմանիշ առանձնացվել, փաթեթավորվել և տեղադրվել են չիրկիզվող պահարանում՝ քվեարկության ավարտից հետո հաշվարկելու նպատակով: Դեպքի վերաբերյալ կազմվել է արձանագրություն:
- **31/03** ընտրատեղամասում ընտրողը մոռացել է էլեկտրոնային կտրոնը և այն գցել քվեախցիկում: Ծրարի վրա դրոշմանիշ փակցնելուց հետո հանձնաժողովի անդամները սկսել են որոնել կտրոնը: Դեպքի վերաբերյալ կազմվել է արձանագրություն:
- **31/05, 31/06** եւ **31/27** տեղամասերում քաղաքացու անունը բացակայել է ցուցակից:
- **31/06** ընտրատեղամասում տարաձայնություն է առաջացել ընտրողի կրած կրծքանշանի շուրջ. քվեարկության եկած քաղաքացին կրել է ՀՀ քարտեզի պատկերով կրծքանշան: Տեղամասում ներկա «Ուժեղ Հայաստան» դաշինքի վստահված անձը այն գնահատել է որպես քարոզչական բնույթի խորհրդանիշ՝ նշելով, որ այն ասոցացվում է «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության հետ: Նրա խոսքով՝ տեղի ունեցածը խախտում է, որը պատշաճ ձեւով չի արձանագրվել: Ի պատասխան՝ «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության վստահված անձը նշել է, որ միջադեպը որեւէ առնչություն չունի նախընտրական քարոզչության հետ: Թիվ 31/06 ընտրական տեղամասի հանձնաժողովի նախագահը հայտնել է, որ դեպքն արձանագրվել է եւ համապատասխան գրառում է կատարվել գրանցամատյանում:
- **31/06** տեղամասում նկատվել է մի քանի անձանց կողմից մուտք քվեախուց:
- **31/06** տեղամասում դիտվել է մարդկանց կուտակում, քվեարթերթիկ է դուրս բերվել, կասկած կա, որ «կարուսել» տիպի խախտում է իրականացվել:

- **31/07** ընտրատեղամասում արձանագրվել են ընտրողների կուտակումներ:
- **31/07** տեղամասում քաղաքացին փորձել է կրկնակի քվեարկել, գրացման սարքը կարմիր լույս է վառել:
- **31/07** ընտրատեղամասում արձանագրվել է դեպք, երբ «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցության վստահված անձը ուղղորդել է ընտրողներին: Տեղամասային հանձնաժողովի կողմից արված նախազգուշացումներից հետո նման գործողությունները դադարեցվել են: Դեպքի վերաբերյալ համապատասխան գրառում է կատարվել գրանցամատյանում:
- **31/07, 31/31** եւ **31/14** տեղամասերում մարդկանց կուտակում է դիտարկվել, վիճաբանություն է եղել:
- **31/07, 31/29** եւ **32/45** ընտրատեղամասերում արձանագրվել են ընտրողների կուտակումներ: Մի դեպքում տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի օպերատիվ գործողությունների շնորհիվ հաջողվել է վերացնել տեղամասի ներսում կուտակումը եւ կարգավորել իրավիճակը:
- **31/07** եւ **32/29** տեղամասերում նկատվել են դեպքեր, երբ ընտրողները քվեարկելուց հետո դուրս գալով բարձրաձայնել են, թե ում օգտին են քվեարկել:
- **31/20** ընտրատեղամասում արձանագրվել է այլ անձի անվան դիմաց ստորագրության դեպք: Ընտրողի փոխանցմամբ՝ ինքը թյուրիմացաբար ստորագրել է իր հարսի անվան դիմաց:
- **31/38** ընտրատեղամասում քվեարկությունը մերժվել է փաստաթղթային խնդրի պատճառով: Ընտրատեղամասում մեկ անձ ներկայացել է քվեարկության՝ իր մոտ ունենալով փաստաթուղթ, որը, տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի գնահատմամբ, չի հանդիսացել ընտրելու իրավունքը հավաստող պատշաճ փաստաթուղթ: Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի փոխանցմամբ՝ ներկայացված փաստաթղթում նշված չի եղել նաեւ ընտրատեղամասը, ուստի անձին չի թույլատրվել մասնակցել քվեարկությանը: Հանձնաժողովի նախագահի խոսքով՝ նման դեպքերում անհրաժեշտ է պահպանել ընտրական ընթացակարգերը եւ բացառել մեկից ավելի տեղամասերում քվեարկության հնարավորությունը:
- **31/45** ընտրատեղամասի մուտքի մոտ նույնպես նկատվել են ընտրողների կուտակումներ: Ընտրողները ցանկացել են միաժամանակ մուտք գործել տեղամաս, սակայն տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահի օպերատիվ գործողությունների շնորհիվ կանխվել է ընտրատեղամասի ներսում ընտրողների կուտակումը, եւ իրավիճակը կարգավորվել է:
- **31/45** ընտրատեղամասում երկու ընտրողի տվյալներ չեն հայտնաբերվել ընտրողների ցուցակում. նույնականացման սարքի վրա վառվել է դեղին ազդանշանը: Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը քաղաքացիներին ուղղորդել է ճշտել իրենց ընտրատեղամասերը եւ մասնակցել քվեարկությանը համապատասխան տեղամասերում:

- **31/51** ընտրատեղամասում տեղի է ունեցել հոսանքագրվում, որի պատճառները հայտնի չեն եղել: Այդ ընթացքում քվեարկության գործընթացը շարունակվել է մարտկոցով աշխատող լուսավորման սարքերի օգնությամբ՝ առանց դադարեցվելու:
- **31/51** տեղամասում քաղաքացին առանց ցուցակում ստորագրելու, վերցրել է թերթիկները, կատարել իր ընտրությունը եւ հեռացել է ընտրատեղամասից: Նախագահը արձանագրել է դեպքը:
- **32/29** տեղամասում սկեսրայրը ստորագրել է հարսի անվան դիմաց, որոշվել է, որ, եթե հարսը ներկայանա քվեարկության՝ պետք է ստորագրի սկեսրայրի փոխարեն:
- **32/29** տեղամասում քվեարկելու համար դուստրը օգնել է տարեց մորը, թոռն՝պապին, հարսը՝ սկեսրայրին:
- **32/29** ընտրատեղամասում արձանագրվել են նաեւ ընտրողների կուտակումներ:
- **32/29** ընտրատեղամասում անձնագրային խնդրի պատճառով ընտրողը չի կարողացել քվեարկել: Ռուսաստանից ժամանած մի կին ընտրատեղամասում ներկայացել է քվեարկության, սակայն ներկայացրած փաստաթուղթը չի համապատասխանել ընտրելու իրավունքը հավաստող փաստաթղթերի ցանկին եւ նա չի կարողացել մասնակցել քվեարկությանը: Ընտրողը դժգոհություն է հայտնել եւ հեռացել ընտրատեղամասից:
- **32/34** ընտրատեղամասում վիճաբանություն է տեղի ունեցել «Քաղաքացիական պայմանագիր» եւ «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությունների վստահված անձանց միջեւ: Վեճը կապված է եղել ընտրողների կուտակումների վերաբերյալ փոխադարձ դիտողությունների եւ մեղադրանքների հետ:
- **32/34** ընտրատեղամասում ընտրողը բաց ձեւով կատարել է քվեարկությունը՝ պահանջելով իրեն տրամադրել միայն 16 համարի քվեաթերթիկը: Դեպքի ընթացքում նա վիճաբանել է հանձնաժողովի անդամների հետ՝ դժգոհություն հայտնելով հանձնաժողովի աշխատանքի տեմպից եւ նշելով, որ շտապում է:
- **32/34** տեղամասում դիտարկվել է ընտրողի կողմից քվեարկելուց հետո քվեարկության մասին այլ անձանց տեղեկացնելու կամ ուղղակի բարձրաձայնելու դեպք:
- **32/34** տեղամասում բացահայտվել է, որ ընտրողների փոխարեն քվեարկողներ են եղել, վիճաբանություն է ծավալվել:
- **32/34** տեղամասում տեղի է ունեցել վիճաբանություն կամ ծեծկռտուք, արձանագրվել է այնտեղ գտնվելու իրավունք չունեցող անձի տեւական ներկայություն: Դեպքը առնչվում է «Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցությանը:
- **32/41** ընտրատեղամասում ընտրողը փորձել է բաց ձեւով կատարել քվեարկությունը: Դեպքը նկատել եւ բարձրաձայնել է «Ուժեղ Հայաստան» կուսակցության վստահված անձը, ինչից հետո քվեաթերթիկը սահմանված կարգով ճանաչվել է անվավեր:

Քվեարկության ժամանակ դիտարկված խախտումների ընդհանուր համապատկերը բերված է ստորեւ:

Քվեարկության փուլում դիտարկված խախտումներ.
ՀՀ ԱԺ ընտրություններ 07 հունիսի 2026 թ.
«Գյուլմրու առաջընթաց» ՀԿ

ՔՎԵՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՐԿԻ ԵՒ ԱՄՓՈՓՄԱՆ ՓՈՒԼ ՀՈՒՆԻՍԻ 07, ԺԱՄԸ 20:00-ԻՑ ՀԵՏՈ

Առաքելության դիտորդները քվեարկության ծայների հաշվարկի եւ արդյունքների ամփոփման գործընթացը դիտարկել են **30** տեղամասերում, որտեղ գրանցվել են հետեւյալ խնդիրները.

- **31/03** սարքից ստացված թիվը համընկել է կտրոնների թվի հետ, որոնցից անգգուշության պատճառով 4-ի վրա չի հայտնաբերվել համապատասխան հանձնաժողովի անդամի կնիք: Կապ է հաստատվել ՏԸՀ, այնտեղից առաջարկվել է արձանագրել փաստը, ինչն արվել է:
- **32/31** տեղամասում սարքը գրանցել է **770** քվեարկող, սակայն մատյանում ստորագրել է **767** անձ: Կտրոնների հաշվարկի ժամանակ հայտնաբերվել է **3** չկնիքված կտրոն, հետևյալ անձինք՝ Գուրգեն Ծառուկյան, Բաբկեն Երանոսյան, Մարիետա Եղիազարյան:
- **31/11** և **32/29** տեղամասերում ծայների հաշվարկի ընթացքում հանձնաժողովի նիստն ընդմիջվել է: 32/29 տեղամասում ծրարի մեջ հայտնաբերվել է երկու քվեաթերթիկ: Իրավիճակի վերաբերյալ օրենսդրական կարգավորումը ճշտելու նպատակով հանձնաժողովն ուսումնասիրել է Ընտրական օրենսգիրքը, որից հետո քվեաթերթիկները ճանաչվել են անվավեր:
- **32/34, 31/06, 31/07** եւ **31/01** տեղամասերում հաշվարկի ժամանակ անվավեր քվեաթերթիկների վավերականությունը որոշելիս հանձնաժողովի մոտեցումները տարբերվել են, նույնական չեն եղել:
- **32/32** եւ **31/07** տեղամասերի հանձնաժողովի նախագահները ամփոփիչ արձանագրությունները չեն տրամադրել բոլոր ցանկացողներին:
- **31/07** տեղամասում հանձնաժողովի անդամներից բացի նաեւ այլ անձ է մասնակցել քվեաթերթիկների հաշվարկին:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՒ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄՆԵՐ

1. Զվեարկության օրը դիտարկված տեղամասային կենտրոններում եւ դրանց շրջակայքում իրավիճակը հարաբերականորեն հանգիստ է եղել: Առաքելության դիտարկման շրջանակում քրեական բնույթի ակնհայտ իրավախախտումների դեպքեր չեն արձանագրվել: Դիտարկվել են տարբեր բնույթի խախտումներ, փաստաթղթային խնդիրներ, բաց ջվեարկության փորձ, թյուրիմացություն հետեւանքով գործողություններ եւ այլն: Դրանք կազմակերպված եւ, մանավանդ, դիտավորյալ բնույթ չեն ունեցել:

- Հաշվի առնելով ընտրության օրն արձանագրված խախտումների բնույթն ու քանակը, կարող ենք արձանագրել, որ դրանք էական ազդեցություն չեն թողել ընտրությունների արդյունքների վրա եւ ջվեարկության արդյունքները Գյումրիում, ընդհանուր առմամբ, արտահայտել են ընտրողների կամքը:
- Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների նախագահները եւ մյուս անդամները ընդհանուր առմամբ եղել են համագործակցող, պատրաստակամ եւ եղել դիտորդների կողմից արձանագրած խախտումները վերացնելու եւ ընտրական գործընթացը անխափան ապահովելու հարցում: Առաքելության դիտորդները բավարար են գնահատել հանձնաժողովի անդամների եւ նախագահների աշխատանքները:
- Կազմակերպությունը, հիմնվելով շուրջ 20 տարվա դիտորդական փորձի վրա եւ համադրելով մինչեւ 2018 թվականն ու դրան հաջորդած ընտրական գործընթացները, արձանագրում է հետեւյալ միտումները.

1. Ընտրությունների բուն տեղամասային՝ ջվեարկության փուլում ընտրախախտումները, դիտորդների, վստահված անձանց, լրագրողների եւ այլոց նկատմամբ բռնությունները, ճնշումները, էականորեն նվազել են:

2. Տեղամասերում ջվեարկությունը ընդհանուր առմամբ ազատ է եղել, շեշտակի նվազել են միաժամանակ մի քանի անձի կողմից ջվեախուց մուտք գործելու, տեղամասում գտնելու իրավուք չունեցող մարդկանց առկայությունը ջվեարկության սրահներում, առանց մատյանում գրանցելու ընտրողներին օգնելու դեպքերը եւ այլն:

3. Նկատված խախտումները հրատապ վերացնելու հարցում առկա է տեղամասային հանձնաժողովների նախագահների անդամների պատրաստակամությունն ու արագ արձագանքման կամքը:

4. Սրան հակառակ, ակնհայտ էին խախտումների մեծ ծավալները նախընտրական եւ հատկապես քարոզչական ժամանակաշրջանում. Ատելության խոսքի մեծ ծավալներ մի քանի քաղաքական ուժերի առաջնորդների եւ թեկնածուների կողմից, ՉԼՄ մատչելության անհավասարությունը, աննախադեպ ծավալով ՀՀ իրավապահ համակարգի կողմից արձանագրված եւ հետապնդված ընտրակաշառքի եւ ընտրությունների վրա ազդելու համար գործածված այլ անօրինական եւ քրեորեն հետապնդելի արարանքները, վարչական ռեսուրսի թեպետ նվազած, բայց դեռ ազդեցիկ ծավալները:

Կազմակերպությունը նպատակահարմար է համարում հետագա համապետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների ժամանակ առավել մեծ ուշադրություն դարձնել երկարաժամկետ դիտորդական առաքելությունների իրականացմանը, քանի որ ընտրական գործընթացների հիմնական ռիսկերը կենտրոնացած են նախընտրական շրջանում:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՄԱՆ ԵՒ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ

Դիտորդական առաքելության ընթացքում դիտարկված խնդիրների լուծման նպատակով, կամ խնդիրների կանխարգելման նպատակով «Գյումրու առաջընթաց» ԲՀՀԿ ՀԿ-ն առաջարկում է՝

ՀՀ Ազգային ժողովին եւ ԿԸՀ-ին

1. Բարեփոխել քվեարկության տարածքի չափորոշիչների սահմանման կարգավորումներն այնպես, որ քվեարկության սրահում բավարար տարածք լինի այնտեղ ներկա գտնվելու իրավունք ունեցող բոլոր անձանց (հանձնաժողովի անդամներ, վստահված անձինք, դիտորդներ, ՉԼՄ-ներկայացուցիչներ, այցելուներ եւ այլն) եւ առավելագույնը 15 ընտրողի համար: Դա թույլ կտա ապահովել բավարար գործունեության եւ կամարտահայտման միջավայր, մարդիկ ստիպված չեն լինի նեղվածք պայմաններում կատարել պարտականությունները, իսկ ընտրողները դատապարտված չեն լինի սպասել դրսում:
2. Չնայած ընտրատեղամասային հանձնաժողովների անդամների համար կազմակերպված դասընթացներին, ակնհայտ եղավ, որ հանձնաժողովների բազմաթիվ անդամներ եւ նախագահներ չեն տիրապետում գործող օրենսդրությանը եւ քվեարկության կազմակերպման ու անցկացման իրավական նորմերին: Այդ տեսանկյունից անհրաժեշտ է, ավելի մեծ ուշադրություն դարձնել հանձնաժողովների անդամների վերապատրաստման աշխատանքներին, ավելի մեծ ժամանակ, ուսումնական ծրագրեր նախատեսել նրանց վերապատրաստման համար:
3. Ընտրական իրավունքի եւ քվեարկության կարգի մասին ավելի մեծ իրազեկման արշավ ծավալել հանրության շրջանում, այդ իրականացնելով Հանրային հեռուստառադիոընկերության լրատվամիջոցներով, գրավոր թերթիկներով, վիրտուալ սոցիալական հարթակներում աուդիովիզուալ հոլովակներով: Իրազեկումը հարկավոր է իրականացնել ընտրակարգի հնարավոր փոփոխությունների, օրինազանցությունների համար նախատեսված քրեական եւ վարչական պատասխանատվության մեխանիզմների, ընտրողների իրավունքների եւ պարտականությունների, ընտրական իրավունքի իրացման բարդությունները հաղթահարելու, (ցուցակներում ներառելու, քվեարկության տեղամասի փոփոխության կարգի, տեղեկություններ ստանալու մասին): Նպատակահարմար է իրազեկման նյութերի արտադրության եւ տարածման համար մրցութային կարգով եւ պետական բյուջեի միջոցներով ներգրավել նաեւ շահույթ հետապնդող եւ չհետապնդող կազմակերպություններին, պայմանով, որ նրանց գործունեությունը եւ միջոցների ծագումը լինի օրինական, իսկ գույքը չքննվի որպես ապօրինի գույք:

4. Զվեաթերթիկների եւ ծրարի վավերականության ավելի քան հստակ սահմանում: Օրինակ՝ լրագրողների ծախքի բացառում, կամ ծախսերի վերաբերյալ չհաշվարկվող ծախսերի վավերականության չեղարկում եւ այլն:

5. Օրենսդրությամբ նախատեսվել քաղաքական կուսակցությունների վստահված անձանց համար նախնական ուսուցման եւ գիտելիքների ստուգման մեխանիզմ:

6. Հաշվի առնելով ընտրական տեղամասերում բազմաթիվ խմբերի ներկայության հանգամանքը, շփոթներից խուսափելու համար նպատակահարմար ենք համարում առաջարկել օրենքով սահմանել տեղամասային հանձնաժողովների անդամների համար հատուկ ակնառու բաճկոնների կամ ժիլետների ներդրումը որպես պարտադիր արտահագուստ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

Ընտրական գործընթացների որակի կատարելագործմամբ զբաղվող հասարակական կազմակերպություններին եւ նրանց միավորումներին առաջարկվում է ավելի մեծ ջանքեր ներդնել ընտրական գործընթացների երկարաժամկետ դիտորդական առաքելություն իրականացնելու համար, ընդ որում դիտարկման ժամանակահատված համարել ոչ միայն քարոզարշավի համար օրենքով սահմանված ժամանակահատվածը, այլեւ դրանց նախորդած 2-6 ամիսները: Այդ նպատակով միջոցների հայթայթումը իրականացնել շարունակական հիմունքներով, ոչ թե ընտրությունից ընտրություն:

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դիտորդական առաքելության շրջանակում դիտարկվել են Գյումրի քաղաքի **82** ընտրատեղամասերից **30**-ի տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքները: Բացի այդ, դիտարկումն իրականացվել է նաեւ 3 շրջիկ խմբերի միջոցով, իսկ ընտրական գործընթացի լուսաբանման համար գործել են 2 լրագրողական խումբ:

Դիտարկվող ընտրատեղամասերն ընտրվել են վիճակագրական ընտրանքի սկզբունքով: Ընտրանքի ձեւավորման հիմքում դրվել են բնակչության թիվը, ընտրատեղամասերի քանակը, նախորդ ընտրություններում ընտրողների մասնակցության ցուցանիշները, քաղաքի կենտրոնական եւ ծայրամասային հատվածների համաչափ ընդգրկումը, ինչպես նաեւ թեկնածուների բնակության թաղամասերն ու այն ընտրատեղամասերը, որտեղ նախորդ ընտրությունների ընթացքում արձանագրվել էին առավել մեծ թվով խախտումներ:

Դիտորդությունն իրականացվել է **30** դիտորդից բաղկացած խմբի կողմից՝ նախապես մշակված եւ միասնական դիտարկման քարտերի կիրառմամբ:

Քվեարկության օրը «Գյումրու առաջընթաց» ՀՀ ՀԿ-ն պարբերաբար հանրությանն իրազեկել է ընտրական գործընթացի մասին: Երկու լրագրողական խմբերն աշխատել են ողջ օրը՝ պարբերաբար տվյալներ փոխանցելով առկա խնդիրների, խախտումների, ամփոփման վերաբերյալ, ներկայացրել են տեսանյութեր տարբեր տեղամասերից, անցկացրել են հարցազրույցներ տեղամասերի նախագահների, ընտրողների, թեկնածուների հետ, անցկացվել են ուղիղ հեռարձակումներ կազմակերպության Երկխոսության մեդիա կենտրոնի տաղավարից: Հեռարձակումները իրականացվել են յուրօրվային եւ ֆեյսբուքյան հարթակներում:

Ուղիղ հեռարձակումներ՝

<https://www.facebook.com/reel/1782462169384188>

<https://www.facebook.com/reel/1381457827139672>

<https://www.facebook.com/reel/26717352297960907>

Ռեպորտաժներ՝

<https://www.facebook.com/reel/889343110849420>

<https://www.facebook.com/reel/1362738119037091>

<https://www.facebook.com/reel/1666190424636042>

Դիտորդական առաքելության համար նախ բաց հրապարակային հայտարարությամբ եւ նախկինում համագործակցած անձանցից հավաքագրվել է կարճաժամկետ դիտորդական առաքելություն իրականացնելու ցանկություն հայտնաձևների թիվ, ընդամենը **42** հոգի:

Մինչեւ դիտորդության իրականացումը բոլոր դիտորդները՝ 2 խմբերով մասնակցել են վերապատրաստման դասընթացների, որոնց ընթացքում դիտորդներին ներկայացվել են ՀՀ ընտրական օրենսգրքի համապատասխան դրույթները, մասնավորապես՝ քվեարկության օրը հանձնաժողովի գործառույթները, քվեարկության կազմակերպման եւ անցկացման կարգը, առավոտյան ժամը **07:00**-ից մինչեւ արդյունքների ամփոփման ժամանակահատվածի ընթացակարգերը, ինչպես նաեւ դիտորդների, վստահված անձանց, ՉԼՄ-ների ներկայացուցիչների, հանձնաժողովների իրավունքները եւ պարտականությունները:

Դիտորդները ծանոթացել են առաքելության մեթոդաբանությանը, կարճաժամկետ դիտորդության համար կիրառվող գործիքներին՝ դիտարկման քարտերին եւ դրանց լրացման կարգին եւ ժամանակացույցին: Դասընթացից առաջ եւ հետո դիտորդները լրացրել են գնահատման թերթիկներ, որոնց վերջնարդյունքները եւս նրանց ընտրելու հիմք են հանդիսացել:

Դասընթացի ժամանակ քննարկվել եւ դիտորդների հետ համաձայնեցվել են բաշխումը տեղամասերում, տեղամասերում աշխատանքային քայլերը, վարքի կանոնները, շահերի բախումներից խուսափելու եւ սեփական անվտանգությունն ապահովելու սկզբունքները:

Այս դիտորդական առաքելության շրջանակներում ստեղծված վարքականոնը ներկայացված է այս զեկույցի **1**-ին հավելվածում: Դասընթացին մասնակցած **42** մարդուց դիտորդական առաքելության մեջ ներգրավվել են **35** մարդ, որոնցից **22**-ը կանայք են եղել:

Կարճաժամկետ դիտորդների վերապատրաստման դասընթացներ

ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

Սույն զեկույցի եզրակացությունները հիմնված են բացառապես՝

«Գյուլմրու առաջընթաց» ԲՀԶԿ ՀԿ-ի կողմից իրականացված կարճաժամկետ դիտորդական առաքելության ընթացքում հավաքագրված դիտարկումների, արձանագրված փաստերի եւ ստացված տեղեկությունների վրա:

Առաքելությունն ունեցել է հետեւյալ սահմանափակումները.

- Դիտարկումն իրականացվել է բացառապես Շիրակի մարզում եւ չի ընդգրկել Հայաստանի Հանրապետության մյուս մարզերը եւ Երեւան քաղաքը:
- Առաքելությունը կրել է կարճաժամկետ բնույթ՝ կենտրոնանալով հիմնականում քվեարկության օրվա եւ քվեների հաշվարկի գործընթացների վրա:
- Նախընտրական գործընթացների վերաբերյալ գնահատականները հիմնված են կազմակերպության մեդիա մշտադիտարկման, լրագրողական գործունեության, գործընկեր կազմակերպությունների հրապարակումների եւ իրավասու պետական մարմինների հրապարակած տեղեկատվության վրա, այլ ոչ թե՝ երկարաժամկետ դիտորդական առաքելության արդյունքների:
- Դիտարկումն իրականացվել է Գյուլմրի համայնքի տարածքի համաչափ դիտարկման վիճակագրական ընտրանքով ընտրված ընտրատեղամասերում, ուստի զեկույցում ներկայացված եզրակացությունները վերաբերում են դիտարկված գործընթացներին եւ չեն հավակնում ամբողջությամբ նկարագրել ընտրական գործընթացի բոլոր դրսեւորումները:
- Չեկույցում ներկայացված գնահատականները հիմնված են դիտորդների արձանագրումների, փաստաթղթավորված դեպքերի եւ առաքելության կողմից ստուգված տեղեկատվության վրա:

Կազմակերպությունը համարում է, որ ընտրական գործընթացների առավել համապարփակ գնահատման համար անհրաժեշտ է երկարաժամկետ դիտորդական առաքելության եւ աշխարհագրորեն համապետական ընդգրկում ունեցող առաքելության իրականացում, որը հնարավորություն կտա գնահատել ոչ միայն քվեարկության օրը, այլեւ ընտրական գործընթացի նախապատրաստական եւ քարոզչական փուլերը:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1.

ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ԴԻՏՈՐԴԻ ՎԱՐՔԱԿԱՆՈՒ

ԴԻՏՈՐԴԻ ՎԱՐՔԱԳԾԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Ես՝ _____, հանդիսանալով
«Գյուլմրու Առաջընթաց» քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոն»
հասարակական կազմակերպության դիտորդ, պարտավորվում եմ պահպանել հետևյալ
սկզբունքները:

ՉԵԶՈՔՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅՈՒՆ

- Լինել անկուսակցական և անկողմնակալ:
- Չառաջնորդվել քաղաքական կամ անձնական հայացքներով:
- Չկրել որևէ քաղաքական ուժի խորհրդանիշ:
- Չընդունել որևէ բան, որը կարող է ազդել դիտորդի անկախության վրա:
- Հարգալից վերաբերմունք ցուցաբերել ընտրական գործընթացի բոլոր մասնակիցների նկատմամբ:

ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

- Ներկայանալ հանձնաժողովի նախագահին, գրանցվել և տեսանելիորեն կրել դիտորդի վկայականը:
- Չմիջամտել ընտրական գործընթացին, չտալ ցուցումներ և չմտնել վիճաբանությունների մեջ:
- Առանց համակարգողին տեղեկացնելու չլքել հանձնարարված տարածքը:
- Քվեարկության ողջ ընթացքում հետևել գործընթացին՝ մինչև արդյունքների ամփոփումն ու արձանագրության կազմումը:
- Քվեարկության կարգի վերաբերյալ հարցերով դիմել միայն տեղամասային հանձնաժողովի նախագահին:

ՏՎՅԱԼՆԵՐ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

- Չհրապարակել անձնական տվյալներ:
- Արձանագրված խախտումների վերաբերյալ տեղեկությունները չփոխանցել երրորդ անձանց:
- Հարցազրույցներ տալ միայն համակարգողի թույլտվությամբ:
- Իրավական հարցերով դիմել դիտորդական առաքելության իրավաբանին:

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

- Անվտանգության խնդիրների դեպքում անմիջապես տեղեկացնել համակարգողին:
- Ոստիկանությանը դիմել միայն տեղամասից դուրս տեղի ունեցած խախտումների դեպքում և իրավաբանի հետ խորհրդակցելուց հետո:
- Չօգնել ընտրողներին, բացառությամբ կյանքի կամ առողջության համար անհետաձգելի օգնության անհրաժեշտության:
- Պահպանել բարձր մասնագիտական և անձնական վարքագիծ:

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Դիտորդը պարտավոր է մասնակցել կազմակերպության կողմից անցկացվող ընտրական օրենսդրության դասընթացներին, կողմնորոշիչ հանդիպումներին և դիտորդական առաքելության հետ կապված այլ ուսուցումներին:

ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ

Գիտակցում եմ, որ սույն կանոնների գիտակցված խախտումը կարող է վնասել
դիտորդական առաքելության հեղինակությանը և հիմք հանդիսանալ դիտորդական
աշխատանքի համար նախատեսված վճարը չտրամադրելու համար:

Անուն, ազգանուն՝ _____

Ստորագրություն՝ _____

Ամսաթիվ՝ _____ / _____ / 20____ թ.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2.

ԹԵԿՆԱԾՈՒ ԱՌԱՋԱԴՐՎԱԾ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԻ ՑԱՆԿ

1

ՌԵՖՈՐՄԻՍՏՆԵՐԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

2

«ԲՈԼՈՐԻՆ ԴԵՄ ԵՄ»
ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՍՊԱՐՏԱԿ ԿՅՈՒՐԵՂՅԱՆ

3

«ՈՒԺԵՂ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԴԱՇԻՆՔ
ՆԱՐԵԿ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

4

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆՈՐՀԱՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԳՈՒՐԳԵՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆ

5

«ՆՈՐ ՈՒԺ» ՌԵՖՈՐՄԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԿ ՄԱՐՈՒԹՅԱՆ

6

«ՄԻԱՍՆՈՒԹՅԱՆ ԹԵԲԵՐ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՄԱՆ ԹԱԹՈՅԱՆ

7

«ԲԱՐՁԱՎԱՃ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԱԳԻԿ ԾԱՌՈՒԿՅԱՆ

8

«ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԲԵԲԵՐ»
ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԵՎՈՐԳ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

9

ՔՈՉԱՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱՃՆՈՒՆԴ ԵՒ
ԱԶԳԻ ԶԱՐԹՈՆՔ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՏԱԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

10

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԼԵՎՈՆ ԶՈՒՐԱՔՅԱՆ

11

«ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

12

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ-ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԼԵՎՈՆ ԾԻՐԻՆՅԱՆ

13

«ԱԼՅԱՆՍ» ԱՌԱՋԱԴՐՄԱԿԱՆ
ՑԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՏԻԳՐԱՆՈՒՄՍԵՅԱՆ

ԻՆՔԼԱՔԱՑԱՐԿ

14

«ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՍՈՒՐԵՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

15

ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱ ՕՐԵՆՔ ԿԱՐԳԱՊԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՎԱՐԴԱՆ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

16

«ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆ

17

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԴԱՇԻՆՔ
ՌՈԲԵՐՏ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

18

«ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐԻ ԴԱՇԻՆՔ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՄԱՆ ԲԱԲԱԶԱՆՅԱՆ

19

«ԼՈՒՍԱՎՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԷԴՄՈՆ ՄԱՐՈՒՔՅԱՆ

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովն արձանագրում է	
Ընտրողների ցուցակներում ընդգրկված ընտրողների ընդհանուր թիվը	2503990
Քվեարկության օրն ընտրական տեղամասում կազմված ընտրողների լրացուցիչ ցուցակում ընտրողների ընդհանուր թիվը	1126
Շրջիկ արկղով քվեարկող ընտրողների լրացուցիչ ցուցակում ընտրողների ընդհանուր թիվը	1300
Էլեկտրոնային եղանակով քվեարկության մասնակցած ընտրողների թիվը	410
Ընտրողների ընդհանուր թիվը	2506826
Քվեարկության մասնակիցների ընդհանուր թիվը	1476769
Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներին հատկացված ինքնասուսնծվող դրոշմանիշների ընդհանուր թիվը	2605100
Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներին հատկացված համարակալված կտրոնների ընդհանուր թիվը	204000
Ընտրողներից ստացված տեխնիկական սարքավորմամբ տպված կտրոնների ընդհանուր թիվը	1470790
Ընտրողներից ստացված համարակալված քվեարկության կտրոնների ընդհանուր թիվը	2298
Ընտրողներից ստացված կտրոնների ընդհանուր թիվը	1473088
Չօգտագործված համարակալված կտրոնների ընդհանուր թիվը	202121
Չօգտագործված ինքնասուսնծվող դրոշմանիշների ընդհանուր թիվը	1127734
Անվավեր քվեաթերթիկների թիվը	16210
Կուսակցության, կուսակցությունների դաշինքի անվանումը	Կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը
ՌԵՖՈՐՄԻՍՏՆԵՐԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	1425
«ԲՈԼՈՐԻՆ ԴԵՄ ԵՄ» ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	21181
ՈՒԺԵՂ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԴԱՇԻՆՔ	340006
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇՆՈՐՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	30642
«ՆՈՐ ՈՒԺ» ՌԵՖՈՐՄԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	25551
«ՄԻԱՄՆՈՒԹՅԱՆ ԹԵՎԵՐ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	33537
«ԲԱՐԳԱՎԱՃ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	58287
«ԱԶԳԱՅԻՆ-ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԲԵՎԵՌ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	5481
«ՔՈՉԱՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ ԵՎ ԱԶԳԻ ԶԱՐԹՈՒՔ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	1986
«ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	3143
«ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	15808
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ-ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	2671
«ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	5269
ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱ ՕՐԵՆՔ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	25758
«ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	726819
ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԴԱՇԻՆՔ	144983
«ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ» ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐԻ ԴԱՇԻՆՔ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	6754
«ԼՈՒՍԱՎՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	7439
Անճշտությունների գումարային չափը	4331
Հանձնաժողովի նախագահ՝ Նախագահի տեղակալ՝ Քարտուղար՝ Անդամներ՝	Վահագն Հովակիմյան Նունե Հովհաննիսյան Արմեն Սմբատյան Սիլվա Մարկոսյան Աննա Գրիգորյան Արուսյակ Տերչանյան Ժիրայր Կարապետյան
 Արձանագրությունը կազմվել է «14» հունիսի 2026թ., ժամը 18¹⁶-ին:	

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4.
ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻՑ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ

**Կարճաժամկետ դիտորդների
վերապատրաստման դասընթացներ**

Կարճաժամկետ դիտորդների վերապատրաստման դասընթացներ

ՀՀ ԱԺ ընտրություններ, 2026թ. հունիսի 7

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5.

ԹՎԱՅԻՆ ՀԱՎԵԼՎԱԾՈՎ ՀԱՎԱՔԱԳՐԱԾ ՏՎԱԼՆԵՐԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ

2.Տեղամասի համարը	3.Ե՞րբ էք ներկայացել տեղամասային կենտրոն	4. Ե՞րբ է սկսվել հանձնաժողով ի նիստը	5. Եթե 07:00-ից հետո է սկսվել, մանրամասնեք	6. Տեղամասային կենտրոնի գտնվելու վայրը	7. Ո՞ր հարկում է գտնվում քվեասենյակը	8.Արդյո՞ք տեղամասային կենտրոնն ու քվեասենյակը մատչելի են հենաշարժական խնդիրներ ունեցող անձանց տեղաշարժման համար (նշել բոլոր տարրերակները, որոնք ձեռք էն տվյալ տեղամասի համար)	9.Հանձնաժողովի ներկա անդամների քիվը	10.Արդյո՞ք խաչընդատվել է ներկա գտնվելու իրավունք ունեցող արևն անձի մուտքը տեղամասային կենտրոն	11.Ո՞ր կառույցի ներկայացուցչին են խաչընդատել և ո՞րն է եղել խաչընդատման պատճառը	12. Արդյո՞ք ներկա գտնվելու իրավունք ունեցող անձ մուտք գործել տեղամաս կենտրոն, ե այո, ապա	
32/22	6:50	07:00		20 դպրոց	Առաջին հարկում	մուտքի մուտ այլ խաչընդատներ չկան (անհարթություն, աղբ, ավազ, ջրավն ու այլն)	9	ոչ		ոչ	
31/05	6:50	07:00		Անի Թաղամաս «Զյունիկ» մանկապատեղ	Առաջին	նշվածներից ոչ մեկը առկա չէ/չի համապատասխանում	8	ոչ		ոչ	
32/25	6.5	07:00		29 dproc		կա թեքանարթակ, մուտքը/դուռը բավարար լայն է սայլակով կամ այլ աջակցող սարքերով անցնելու համար, մուտքի մուտ այլ խաչընդատներ չկան (անհարթություն, աղբ, ավազ, ջրավն ու այլն), քվեասենյակի ներսում (այդ թվում քվեախցիկում) կարելի է ազատ տեղաշարժվել սայլակով կամ այլ աջակցող սարքերով	8	ոչ		ոչ	
32/21	06:55	07:00		Սովխոգ		մուտքը/դուռը բավարար լայն է սայլակով կամ այլ աջակցող սարքերով անցնելու համար, քվեասենյակի ներսում (այդ թվում քվեախցիկում) կարելի է ազատ	9	ոչ		ոչ	
2.Տեղամասի համարը	3. Ո՞րն է խախտման բնույթը	4.Ո՞ր ուժին է առնչվում խախտումը	5.Ստորում ենք մանրամասն նկարագրել խախտումը	6.Արդյո՞ք ընտրացուցակների հետ կապված խնդիրներ եղել են	7. Նշեք զեկուցման ժամի դրությամբ օգնության քվեարկողների քիվը	8. Եթե եղել են օգնությամբ քվեարկելու կասկածելի դեպքեր, նկարագրեք	9.Արդյո՞ք զեկուցման ժամանա կահատվածում եղել են ընտրողներ, որոնք	Արդյո՞ք նկատվում է ընտրողների ստորագրած ցուցակներ, որոնք	11. Եթե եղել է ասպաքանի անգամ և ու՞մ կողմից	Արդյո՞ք նկատվում է մի քանի անձի անհայտ մուտք	13. Եթե այո, ապա ու՞մ կողմից
32/22	խախտում չի եղել				ոչ	3	չի եղել	ոչ		ոչ	
32/38	խախտում չի եղել				ոչ	օգնությամբ քվեարկողների քիվը զրո է	չի եղել	ոչ		ոչ	
31/06	ընտրողներ ուղղորդում		«Քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցություն	մի քանի անգամ ընտրողներին ուղղորդել է ուր մոտենա ինչ անի, երկու անգամ տարածքից դուրս եկել առանց զգուշացնելու.Հետո երկու անձ մոտեցավ տվյալ վստահված անձին ու միասին դուրս եկան զբուցելու.Նախագահը նկատողություն տվեց	ոչ	263	չի եղել	ոչ		ոչ	
3145	խախտում չի եղել				ոչ	2	չի եղել	ոչ		ոչ	
32/29	կուտակում, Սկեսայրը ստորագրել է հարսի անվան դիմաց ,հարսը էթե ներկայանա պետք է ստորագրի հակառակը				ոչ	3	Օգնության, երբ աղջիկը օգնել է տարեց մորը,թողը պապին,հարսը ս կեսայրին	չի եղել	ոչ		ոչ
31/05	խախտում չի եղել				ոչ	5	չեն եղել ընտրողներ	ոչ		ոչ	

2.Տեղամասի համարը	3.Տեղամասի փոխման ժամը	4. Ույրե՞ք են ներկա եղել ձայների ամփոփման գործընթացին (նշել եան կարճ ժամանակով ներկա գտնված կամ սենյակ մուտք գործած անձանց) [խանձնաժողովի բոլոր անդամներ]	4. Ույրե՞ք են ներկա եղել ձայների ամփոփման գործընթացին (նշել եան կարճ ժամանակով ներկա գտնված կամ սենյակ մուտք գործած անձանց) [կերպատա ընտրական խանձնաժողովի անդամներ]	4. Ույրե՞ք են ներկա եղել ձայների ամփոփման գործընթացին (նշել եան կարճ ժամանակով ներկա գտնված կամ սենյակ մուտք գործած անձանց) [ընտրողներ]	4. Ույրե՞ք են ներկա եղել ձայների ամփոփման գործընթացին (նշել եան կարճ ժամանակով ներկա գտնված կամ սենյակ մուտք գործած անձանց) [թեկնածուներ]	4. Ույրե՞ք են ներկա եղել ձայների ամփոփման գործընթացին (նշել եան կարճ ժամանակով ներկա գտնված կամ սենյակ մուտք գործած անձանց) [ԶԼՄ ներկայացուցիչներ]	4. Ույրե՞ք են ներկա եղել ձայների ամփոփման գործընթացին (նշել եան կարճ ժամանակով ներկա գտնված կամ սենյակ մուտք գործած անձանց) [վտանկված անձ ամեն կուտակության/դաշիքի կողմից]]
32/25	20	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
31/27	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
32/21	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
32/22	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	եղել են	եղել են
31/37	20:00	եղել են	եղել են	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
31/38	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	եղել են	եղել են	եղել են
31/11	20:00	եղել են	եղել են	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
31/32	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
32/29	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	եղել են	եղել են
31/06	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
32/41	Փակվել է	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	եղել են	եղել են
32/30	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
32/38	20:00	եղել են	չեն եղել	եղել են	չեն եղել	չեն եղել	եղել են
31/14	20:00	եղել են	եղել են	եղել են	եղել են	չեն եղել	եղել են

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ՏԵՂԱՄԱՍԵՐԻՑ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ

Սույն զեկույցը պատրաստվել է Եվրոպական միության եւ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Գերմանական Մարշալի հիմնադրամի Տրանսատլանտյան հիմնադրամի (GMF Transatlantic Foundation) ֆինանսական աջակցությամբ: Բովանդակության համար բացառապես պատասխանատու է «Գյումրու առաջընթաց» ԲՀՀՀ ՀՀ-ն, եւ այն պարտադիր չէ, որ արտացոլի Եվրոպական միության կամ GMF Transatlantic Foundation-ի տեսակետները:

This report was prepared with the financial support of the European Union and the Transatlantic Foundation of the German Marshall Fund of the United States (GMF Transatlantic Foundation). Its contents are the sole responsibility of the «Progress of Gyumri» Civil Society Development Centre NGO and do not necessarily reflect the views of the European Union or the GMF Transatlantic Foundation.

Ծրագրի ղեկավար՝ Հասմիկ Մխիթարյան
Ծրագրի փորձագետ՝ Լեւոն Բարսեղյան

**Հայաստանի Հանրապետության ԱԺ ընտրությունների
2026 թ. հունիսի 7-ի
Կարճաժամկետ դիտորդական առաքելության զեկույց**

«Գյումրու առաջընթաց» ԲՀՀՀ ՀՀ
Հասցե՝ Հայաստան-3100, Գյումրի,
Ալեք Մանուկյան 1/2
Հեռախոս՝ +374 98 691-690
Էլ. հասցե՝ progressgyumringo@gmail.com
dialoguemediacyenter@gmail.com
Կայքեր՝ www.progressgyumri.am
www.dialoguemc.am

JUNE
—
2026

